

No és només qüestió de diners

FERNANDO DE ROSA TORNER Són moltes les necessitats que té la justícia. La majoria s'han generat per un dèficit històric de mitjans que no ha estat corregit, i algunes d'aquestes deficiències provoquen la impossibilitat de donar la resposta que els ciutadans exigeixen. En aquests moments, pot semblar inapropiat reclamar que aquestes necessitats es tapin perquè patim una complicada situació econòmica. Malgrat això, és important que reflexionem sobre la necessitat que a la justícia se la doti d'una inversió responsable. Aquest ha de ser un objectiu prioritari, per al qual serà imprescindible un pacte d'Estat, un compromís de totes les forces polítiques perquè la justícia disposi d'una aplicació pressupostària adequada a la seva importància com un dels serveis més significatius de la nostra societat, aquest que fa front a la defensa dels drets, aquest que pot fer que les empreses tardin menys temps a superar un concurs de creditors, que un treballador sàpiga quina és la seva indemnització per acomiadament, que una mercantil cobri dels seus creditors o que la compensació per una negligència mèdica arribi a temps.

Cal dir clarament que dedicar pressupost a la justícia no és una despesa. És una inversió directa, una política social. Sabem que no podem aspirar que la situació canviï radicalment en un temps breu. Però sí hem de treballar perquè la crisi deixi de ser un argument recurrent i puguem dotar els jutjats i tribunals d'eines que els són absolutament inajornables. Invertir en justícia és, també, aprofitar sinergies, modificar l'organització, rendibilitzar encara més el talent, flexibilitzar processos de treball. No és només qüestió de diners. Un dels exemples més eloqüents és l'oficina de presentacions del jutjat de guàrdia de València, una aposta de col·laboració entre el deganat i la Prefectura Superior de policia. N'hi ha hagut prou que les bases de dades policials estiguin a disposició dels jutges per aconseguir un objectiu anhelat: que les persones que tenen obligació de presentar-se en un jutjat puguin ser localitzades immediatament si no ho fan i, per tant, actuar sobre elles, evitant així lamentables errors. En menys d'un any, aquesta oficina ha aconseguit que més de quatre-centes persones que no complien amb la seva obligació amb els tribunals, estiguin ara localitzades. És un dels sistemes que més garanties de seguretat pot oferir a la societat, i no costa diners.

Des del Consell General del Poder Judicial hem intentat compensar amb la figura del jutge d'adscripció territorial (JAT) la necessitat de jutjats que finalment no s'han creat. Costa diners, sí. Però, sens dubte, molt menys que una oficina judicial completa. Els JAT han resultat una decisió eficaç. Són jutges titulars, disposats a moure's pel seu territori, que romanen almenys quatre mesos en el destí al qual se'ls envia -un temps en el qual es poden millorar de manera important les situacions d'algunes oficines judicials-, i que fan front als destins més complexos. Convindria que el nou Ministeri de Justícia estudiés la conveniència d'augmentar les places de JAT per estendre aquesta fórmula d'ajuda als jutjats més castigats. I el cost, insisteixo, és mínim. La rendibilitat, en canvi, notable. D'altra banda, cal avançar en la recerca de noves fórmules per escurçar els procediments i millorar els temps de resposta, en línia amb la recent Llei de Mesures d'Agilitació Processal. Això permetria, d'alguna manera, que es desbloqueguessin més ràpidament els comptes de consignacions judicials, el que provocaria que els temps entre les entrades i sortides de diners es reduïssin, el que implicaria una major injecció de capital al circuit econòmic en espais més curts. Com a complement a l'anterior s'han de potenciar mitjans alternatius a la resolució judicial dels conflictes, com ara la mediació i l'arbitratge, per la qual cosa resulta de summa importància l'aprovació d'una Llei de Mediació. Sense oblidar la inajornable necessitat de modificar la Llei d'Enjudiciament Criminal, que asseguri les garanties i drets de les persones que es vegin immerses en un procés penal. I no costa diners. I, per descomptat, caldria impulsar la Llei de Tribunals d'Instància (nova forma d'organització del treball dels jutges, que la seva principal virtut és que

possibilita augmentar les places judicials sense necessitat que l'acompanyin funcionaris), amb el consegüent estalvi econòmic i la reducció de la justícia interina. Tenim més espais que mereixen actuació coordinada, decidida. Un d'ells és la prestació del dret dels ciutadans a la justícia gratuïta a Espanya, que podria arbitrar-se en termes de cogestió. Com? Podria valorar-se definitivament la creació d'una Agència estatal dependent de l'Administració central que impliqui una prestació uniforme per a una millor racionalització de la despesa. A aquesta racionalització, ajudaria la despenalització d'algunes faltes i de determinats assumptes civils d'escassa quantia. Són assumptes que posen diàriament en dubte la compensació d'engegar tota la maquinària judicial. No només suposen una càrrega important per als jutjats sinó que la resposta judicial no respon de la forma més adequada al conflicte que es planteja, més propi de mitjans alternatius.

Finalment, la justícia necessita flexibilitzar la seva estructura, per la qual cosa hem de buscar altres alternatives d'optimització de recursos. Els serveis comuns són una bona alternativa. En què consisteixen? Bàsicament, a organitzar. Sens dubte, en els partits petits, aquells amb important càrrega de treball, seria més operatiu transcendir l'estructura inamovible del jutjat i apostar per serveis comuns que serveixin a totes les oficines judicials. A més, hem de superar la idea de partit judicial com a fonament bàsic de l'estructura judicial espanyola ja que, gràcies als avenços tecnològics, podem agrupar els jutges en grans seus o especialitzar partits judicials que són geogràficament pròxims per racionalitzar la càrrega de treball i millorar la resposta al ciutadà.

De què depèn que algunes d'aquestes propostes s'estenguin? De posar verdaderament la justícia com una prioritat. Si ho fos, aquestes i moltes altres possibilitats es convertirien en realitat. I no tot és qüestió de diners.

Divendres 16 de desembre de 2011

DIARI DE GIRONA